Dit och hem igen

Ungas upplevelser av för- och nackdelar med att pendla över Öresund

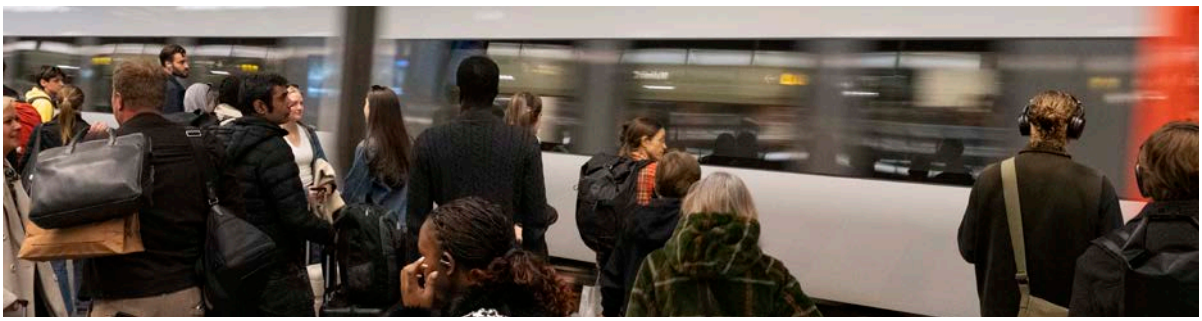

Ungas attityder till gränspendling

Slutsatser från enkätundersökning med 2 000 unga

Gjord av forskare från Roskilde och Lunds universitet

GRÄNSPENDLING ÖVER ÖRESUND MED UNGA I FOKUS

Interreg

Medfinansieras av Europeiska unionen

Öresund-Kattegat-Skagerrak

Projektpartners: Øresundsinstituttet, Øresunddirekt Sverige/Länsstyrelsen Skåne, Øresunddirekt Danmark/Greater Copenhagen, Region Skåne, Roskilde universitet och Lunds universitet

Det här är gränspendlingsprojektet för unga

”Gränspendling över Öresund med unga i fokus” är ett treårigt samarbetsprojekt vars mål är att få fler unga att nyttja möjligheterna på den gränsöverskridande arbetsmarknaden i regionen. Projektet verkar genom tre aktiviteter. Den första kunskapsbyggande aktiviteten omfattar research och analys, den andra handlar om nätverksbyggande och den tredje inriktar sig på nya informationsinsatser.

Projektets aktivitet för ny kunskap leds av Øresundsinstituttet som tillsammans med universiteten i Roskilde och Lund samt Region Skåne tar fram fördjupad pendlingsstatistik, kartlägger ungas attityder till svenskdansk gränspendling och deras medievanor, mediers rapportering samt olika nätverks behov och erfarenheter av ungdomars kontakter över Öresund.

Øresundsinstituttet står bakom tre av de fem nya nätverk som byggs upp inom denna aktivitet: nätverk för företag, samhällsorganisationer och civilsamhället. Øresunddirekt Sverige och Danmark skapar ytterligare två nätverk: för ungdomar och mottagarorganisationer. Med hjälp av nätverken kan projektet få bättre förståelse för möjligheter och utmaningar i gränspendlingen samtidigt som nya kontakter knyts och det blir lättare att nå ut med information.

Öresunddirekt i både Danmark och Sverige står för projektets aktivitet för informationsdelning, där de utifrån de kunskaper som tagits fram i kunskapsaktiviteten ska nå unga genom fysiska besök och social medier för att berätta om möjligheterna med gränspendling.

Öresunddirekt Danmark drivs av Greater Copenhagen medan Länsstyrelsen Skåne står bakom den svenska delen.

Förutom stödet från Interreg (se nedan) har Øresundsinstituttet stöd av tio externa medfinansiärer: Kommunerna Köpenhamn, Malmö, Helsingborg och Helsingör, regionerna Skåne och Hovedstaden samt företagen SAS, Boozt Fashion, Øresundsbro Konsortiet och Ingka Group (Ikea Retail). De externa medfinansiärerna kommer att ingå i en referensgrupp med projektets parter.

Gränspendlingsprojektet startade den 1 juli 2025 och pågår till den 30 juni 2028. Denna enkätundersökning är den första av flera.Läs mer om projektet på baksidan.

Det här är Interreg

EU:s Interregprogram har som mål att förbättra integrationen och samarbetet mellan olika regioner i Europa.

Det första Interregprojektet startade 1989 och EU är nu inne på sin sjätte projektperiod. Varje projektperiod är sex år lång och följer EU:s budgetperiod.

Interregprogrammet som stöder gränspendlingsprojektet för unga är Interreg Öresund-Kattegatt-Skagerrak (ÖKS) där elva regioner i Sverige, Norge, Danmark samarbetar. Under perioden 2021-2027 investerar Interreg Öresund-Kattegatt-Skagerrak totalt 140 miljoner euro i olika projekt. Fokus är på kategorierna innovation och entrepenörskap, grön omställning, transport och mobilitet samt gränslös arbetsmarknad.

Rapportproduktion

Analys:
Aske Kammer, lektor, Institut for Kommunikation og Humanistisk Videnskab på Roskilde Universitet
Jesper Falkheimer, professor vid Institutionen för kommunikation på Lunds universitet
Mads Kæmsgaard Eberholst, studielektor, Institut for Kommunikation og Humanistisk Videnskab på Roskilde Universitet.
Mark Blach-Ørsten, professor, Institut for Kommunikation og Humanistisk Videnskab på Roskilde Universitet.

Layout och pendlerintervjuer:
Anna Palmehag, senioranalytiker, Øresundsinstituttet
Christina Solhøj Hansen, analytiker, Øresundsinstituttet
Foto: News Øresund, om inte annat anges.
Omslagsfoto: News Øresund

© Øresundsinstituttet – genom Öi Service AB – den 26 november 2026.

Projektets partner

Projektet delfinansieras av Interreg ÖKS. Bakom projektet står Øresunddirekt Sverige/Länsstyrelsen Skåne (lead partner), Øresunddirekt Danmark/Greater Copenhagen, Øresundsinstituttet, Region Skåne, Roskilde Universitet och Lunds universitet.

Förord

Budskapet från de unga jag mött de senaste åren är tydligt: prata inte om oss, utan med oss.

Det har forskarna från universiteten i Roskilde och Lund gjort. 2 000 ungdomar har svarat på deras enkät om pendling och att pendla över Öresund. Det skapar en ny kunskap som är till stor nytta i det forsatta arbetet med att utveckla den gränsregionala arbetsmarknaden över Öresund. Arbetsgivarna får ny kunskap som underlättar deras arbete med att rekrytera och behålla gränspendlare. Politikerna får ett bättre underlag till framtida beslut som påverkar den gemensamma dansk-svenska arbetsmarknaden.

Denna rapport är en del av Interregprojektet ”Gränspendling över Öresund med unga i fokus”. Målet med projektet är att stimulera fler unga i Danmark och Sverige att ta del av möjligheterna på den gränsregionala arbetsmarknaden eller för att studera i grannlandet.

Bakom projektet finns ett starkt partnerskap som arbetar såväl med att genom forskning och research ta fram ny kunskap och att sprida kunskapen i skolor och via sociala medier till att bilda nya nätverk, bland annat för danska och svenska företag som har Öresundspendlare anställda eller som planerar att rekrytera över Öresund.

Att jobba i ett Interregprojekt skapar inte bara en så kallad gränsnytta under några år, utan det skapar även starkare band mellan oss projektpartner Øresundsinstituttet, Øresunddirekt Sverige/Länsstyrelsen Skåne, Øresunddirekt/Greater Copenhagen, Region Skåne, Roskilde Universitet och Lunds universitet. Det kommer att ge resultat långt efter att projektet löpt ut.

Johan Wessman
Vd Øresundsinstituttet

6 lärdomar om förbättrad kommunikation
Se sida 6

Analys av resultat om ungas attityder
Se sida 12-27

3 unga gränspendlare
Se sida 13, 19 och 21

Klicka här för att se en video där forskarna presenterar rapporten

SAMMANFATTNING

Unga Öresundspendlare ser positivt på möjligheterna över sundet

Unga som har erfarenhet av att pendla över Öresund är mer positiva till det än de som aldrig har provat. Kunskapen är dock låg om utbildningsinstitutioner och arbetsplatser i grannlandet och språket är fortsatt ett visst hinder. Det visar en unik enkätundersökning där drygt 1 000 ungdomar i Östdanmark och lika många i Skåne tillfrågats om sin syn på möjligheter och utmaningar över Öresund.

Undersökningen visar att det finns en betydande men i dagsläget outnyttjad potential att öka ungas pendling över Öresund. Bland de som saknar erfarenhet av pendling är attityderna betydligt mer negativa än bland dem som faktiskt pendlar. Resultaten pekar på att ju mer erfarenhet individer har av att arbeta eller studera på andra sidan sundet, desto mer attraktiv framstår pendlingen. Pendling framstår därför inte främst som ett problem för dem som redan gör det, utan som något många utanför målgruppen förknippar med osäkerhet, krångel och begränsade fördelar.

Det är skillnad på unga som pendlar från Sverige respektive Danmark. De pendlar av olika skäl, upplever olika hinder och har olika medievanor (som dock troligen kan förklaras av några av de andra skillnaderna). Men drivkrafterna för att pendla är relativt lika på svensk och dansk sida. Högre löner, bättre karriärmöjligheter samt rimliga transportkostnader och restider är de viktigaste faktorerna. Ekonomiska incitament är särskilt viktiga för svenskar, medan danskar i något högre grad lyfter kulturella aspekter. De mest efterfrågade åtgärderna för att öka pendlingen är lägre biljettpriser, fler ungdomsrabatter och tätare tågtrafik.

Ur ett kommunikationsperspektiv är det faktum att nuvarande pendlare är så positiva ett viktigt resultat som innebär att denna grupp bör användas som opinionsbildare för att påverka övriga grupper. Ett annat viktigt resultat från undersökningen är den mycket låga kännedomen om arbetsplatser, utbildningsinstitutioner och arbetsmarknadsmöjligheter på andra sidan sundet. Bara omkring var femte ung person uppger att hen har god kännedom om arbetsplatser i grannlandet, och många kan inte nämna någon konkret arbetsgivare alls. Detta gäller även om attityderna till grannlandet i grunden är positiva. Majoriteten av både svenskar och danskar ser grannlandet som attraktivt att besöka och har generellt en positiv syn på befolkningen. Hindret är därför inte misstro eller negativa attityder, utan snarare bristande kännedom, kunskap och begränsad synlighet.

Undersökningen visar också att språk, byråkrati och praktiska frågor fortsatt upplevs som barriärer. Svenskar upplever i högre grad den danska språkmiljön som utmanande, medan danskar oftare lyfter kulturella skillnader såsom normer och vanor. Samtidigt använder unga på båda sidor i huvudsak sociala medier för att söka information, även om valet av kanaler varierar. Sammantaget pekar resultaten på att ökad pendling kräver både strukturella förbättringar och en långsiktig kommunikationsstrategi som stärker kunskap, intresse och självförtroende hos potentiella framtida pendlare.

I KORTHET

Vad: Drygt 1 000 ungdomar i Östdanmark och drygt 1 000 i Skåne har svarat på en enkätundersökning om fördelar, nackdelar och möjligheter med att arbeta över Öresund. Resultaten har bearbetats av forskare vid Lunds och Roskilde universitet.

När: Undersökningen genomfördes v. 9-10 2026.

Mål: Att få direkt kunskap om ungas attityder till och erfarenhet av pendling över Öresund.

Ungt perspektiv Undersökningen har gjorts bland personer mellan 15 och 34 år.

Resultat: Unga med erfarenhet av pendling är mer positiva till att pendla än de som inte testat. Kunskapen om grannlandet är relativt låg, men inställningen till det och dess befolkning är positiv. Språket lyfts dock fram som en svårighet.

Lärdom: Riktad kommunikation från företag och universitet behövs. Unga pendlare kan användas som ambassadörer.

Sex möjliga kommunikationsstrategier för att öka ungas pendling över Öresund

1. Öka synligheten för arbetsgivare och utbildningsinstitutioner över sundet

Universitet, företag och offentliga organisationer behöver systematiskt kommunicera sin verksamhet på båda sidor av Öresund. Låg kännedom är ett grundläggande hinder. Målet bör vara att fler unga spontant kan identifiera attraktiva arbetsplatser och utbildningsmiljöer i grannlandet.

2. Kommunicera konkreta karriär- och livschanser

Kommunikationen bör fokusera på vad unga faktiskt kan vinna genom pendling och på de behov som identifieras i denna studie: högre löner, fler karriärvägar, internationell erfarenhet och större valfrihet på arbetsmarknaden. Abstrakta budskap bör ersättas av konkreta berättelser om möjligheter och resultat.

3. Använd unga pendlare som ambassadörer

Eftersom nuvarande pendlare har betydligt mer positiva attityder än personer utan erfarenhet bör deras berättelser användas aktivt. Genom personliga exempel och berättelser kan osäkerhet minska och pendling framstå som ett realistiskt och attraktivt alternativ snarare än ett riskfyllt projekt.

4. Utveckla en social mediestrategi anpassad till målgruppen

Särskilt svenska unga använder TikTok och Instagram som primära informationskällor; danskar använder Facebook mer. Kommunikation om jobb, studier och karriärmöjligheter bör därför ske genom korta, visuella och målgruppsanpassade format snarare än genom traditionella kanaler. Undersökningen visar också att de offentliga aktörernas plattformar, som Öresunddirekt, är värdefulla och används.

5. Minska språkbarriärerna genom kommunikativt stöd

Språket är fortfarande en stor tröskel, särskilt för svenskar. Arbetsgivare, universitet och regionala aktörer bör utveckla lättillgängligt informationsmaterial, korta språkkurser, filmer och digitala guider som gör det enklare att förstå grannlandets språk och arbetskultur.

6. Bygg en gemensam berättelsen om Öresund som en framtidsregion

För att stärka Öresundsregionens attraktivitet bör offentliga aktörer, näringsliv, akademi och civilsamhälle samverka kring en gemensam berättelse som lyfter regionens unika styrkor såsom öppenhet, innovation, hög kunskapsnivå, kulturell mångfald och gränsöverskridande möjligheter. En tydlig och inkluderande regional identitet kan öka känslan av gemenskap, stärka kännedomen om regionen och stimulera pendling, samarbete och rörlighet över sundet. Samtidigt måste berättelsen konkretiseras genom att tydliggöra vilka möjligheter regionen erbjuder individer när det gäller arbete, utbildning och karriärutveckling i vardagen.

Metod

Rapporten bygger på en enkät som har utvecklats av rapportens författare och därefter genomförts i samarbete med analysföretaget Wilke. Sammanlagt har 1 019 danskar och 1 029 svenskar i åldersgruppen 15-34 år besvarat enkäten, och på de följande sidorna visas respondenternas fördelning i förhållande till demografiska parametrar (ålder, kön, utbildningsnivå, jobbstatus och bostadsort). Svaren har samlats in digitalt under vecka 9 och 10, 2026.

Forskarna bakom rapporten

FOTO: DMJX

Aske Kammer, lektor vid institutionen för kommunikation och humanistisk vetenskap, Roskilde universitet.

FOTO: PRIVAT

Jesper Falkheimer, professor vid Institutionen för kommunikation på Lunds universitet

FOTO: MADS FOLMER

Mads Kæmsgaard Eberholst, studielektor vid institutionen för kommunikation och humanistisk vetenskap, Roskilde universitet.

FOTO: MADS FOLMER

Mark Blach-Ørsten, professor vid institutionen för kommunikation och humanistisk vetenskap, Roskilde universitet.

Livsstilen kan vara avgörande för ungas rörlighet

"Trots att rekordmånga resenärer korsar Öresundsbron utnyttjas inte kapaciteten fullt ut. För att stärka integrationen behövs åtgärder för att skapa fler incitament för ökad pendling. "

Deklaration mellan Danmark och Sverige med anledning av Öresundsbrons 25-årsjubileum.

Rörlighet är avgörande för regioners utveckling, och en tillräcklig infrastruktur är därför en naturlig förutsättning för att kunna förverkliga ambitioner om ökad regionalisering. Men infrastruktur räcker inte ensam. År 2025 firade Öresundsförbindelsen sitt 25-årsjubileum, och i samband med det utfärdade den danska och den svenska statsministern en gemensam deklarationen om integrationen mellan Danmark och Sverige, som citeras ovan. Som citatet och deklarationen i sin helhet framhåller har Öresundsregionen utvecklats betydligt i den riktning som var tänkt. Men trots ökad pendling, ökad ekonomisk tillväxt och ökad integration mellan Danmark och Sverige finns det fortfarande utmaningar i utvecklingen av regionen.

Regionen, som ursprungligen sprang ur både svenska, danska och europeiska ambitioner, har tidigare beskrivits som ett "fullskaligt laboratorieexperiment i konstruktionen av en region" (Persson, 2003, s. 256). I denna konstruktion har den tid det tar att "bygga upp" en region – inte bara strukturellt, utan framför allt mentalt och kulturellt – alltid varit ett centralt element, vilket också framhölls i många av de artiklar som publicerades i samband med regionens senaste stora jubileum 2015 (Metzger & Olesen, 2017). Även om den strukturella uppbyggnaden av regionen på många sätt är fullbordad beskrivs de mentala, politiska, kulturella och kommunikativa lagren av regionaliseringen ofta som "bristfälliga" eller "ofullbordade" (Falkheimer m.fl., 2017; Eberholst, 2018, 2020; Metzger & Olsen, 2017; Jensen & Richardsson, 2018). Som Falkheimer (2016:166) uttrycker det:

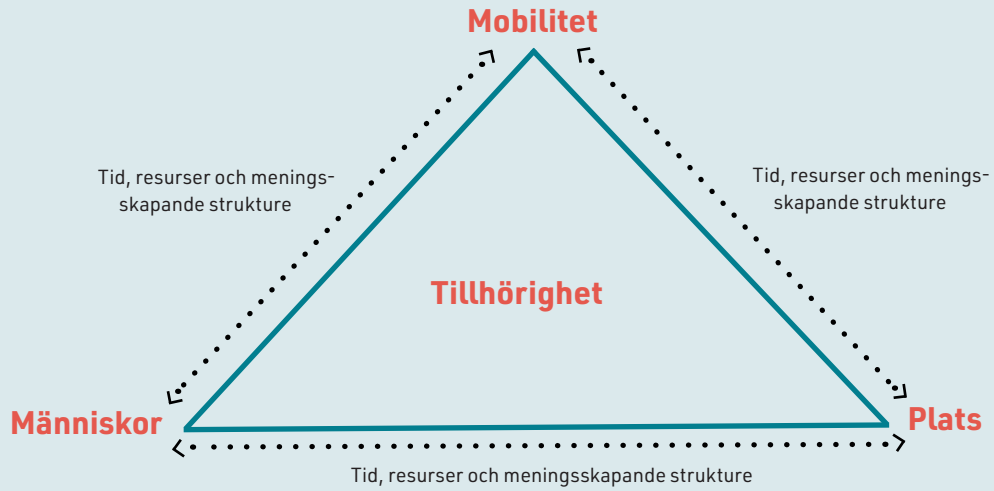
> *"Den visionära euforin och hypen som kom till uttryck vid brons invigning utmanades snabbt av verkligheten, som präglades av politiska, ekonomiska och strukturella hinder för ökad integration." (Egen översättning)*

Centralt i diskussionen om ökad integration över Öresund står rörlighet, med Öresundsbron som ett fysiskt uttryck för denna rörlighet. Men (ökad) rörlighet är komplex och beror på en lång rad andra förhållanden än bara den strukturella möjligheten till rörlighet (Arp Fallow, Jørgensen & Knudsen, 2013). Trots att rörlighet ofta förutsätts som ett givet faktum framhåller forskningen att rörlighet (eller villighet att flytta på sig) beror på en lång rad andra förhållanden (se figur 1), såsom resurser att förflytta sig, att det upplevs som meningsfullt att förflytta sig, och att rörlighet också knyts till individers tillhörighet till ett land eller en stad med mera.

I studier av unga människors rörlighet framhåller King (2017) likaså att en lång rad förhållanden påverkar deras lust och möjlighet att flytta på sig och vara rörliga i förhållande till exempelvis jobb eller utbildning. King (2017) framhåller således att "livsstil" och önskemål om att förbättra denna kan vara en avgörande faktor för unga människor, oavsett om förbättringen sker genom utbildning eller jobb. King (2017) kopplar frågan om ungas rörlighet och livsstil samman med önskemålet att bo i eller nära de stora europeiska städerna som London, Paris och Berlin, och med frågan om att flytta sig från en geografisk periferi till ett geografiskt centrum. Sett i en öresundsregional kontext är Köpenhamn en central storstad, medan Malmö är Sveriges tredje största stad och de omkringliggande kommunerna snarare kan betraktas som medelstora förorter. Det vill säga att föreställningarna om "livsstilen" i centrum (Köpenhamn) respektive periferin (Malmö med omnejd) kan ha betydelse för ungas lust och möjlighet att vara rörliga.

Med dessa teoretiska överväganden som fond undersöker denna rapport några av de mentala, kulturella, politiska och kommunikativa lagren av integrationen över Öresund, med särskilt fokus på unga människor och deras uppfattningar om livsstil, praktiker, möjligheter och förväntningar knutna till rörlighet inom Greater Copenhagen-regionen.

Figur 1. Mobilitet är beroende av flera faktorer

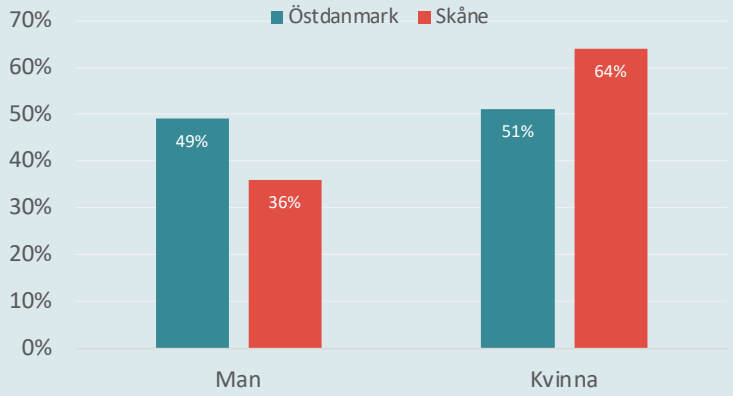

Kilde: Arp, Fallow, Jørgensen & Knudsen (2013:470)

Vilka vi pratat med:

Det har intervjuats minst 1 000 personer i varje region mellan 15 och 34 år. Uppdelat på om man bor i Skåne län eller Östdanmark fördelar sig respondenterna så här:

Diagram 1: Könsfördelning
Medan respondenterna bosatta i Östdanmark är mer eller mindre jämnt fördelade på män och kvinnor är majoriteten av respondenterna från Skåne kvinnor.

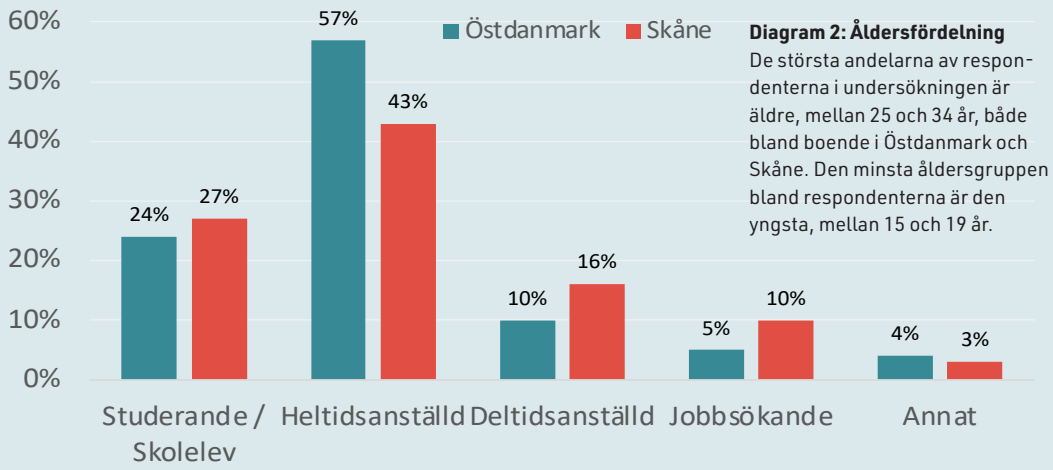
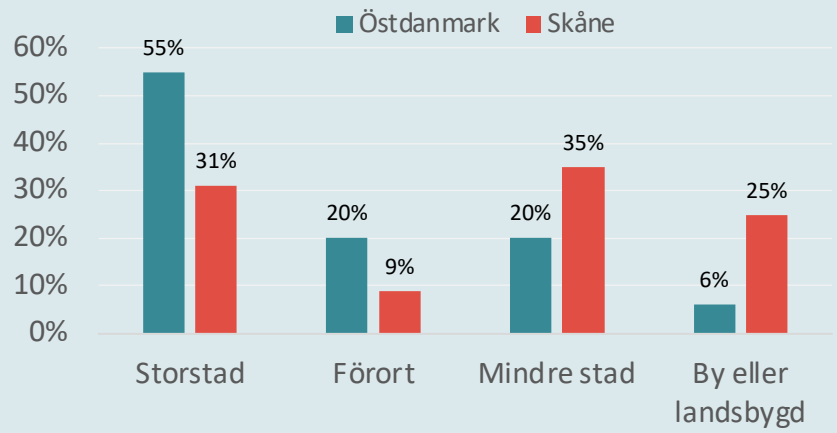

Diagram 2: Åldersfördelning
De största andelarna av respondenterna i undersökningen är äldre, mellan 25 och 34 år, både bland boende i Östdanmark och Skåne. Den minsta åldersgruppen bland respondenterna är den yngsta, mellan 15 och 19 år.

Diagram 3: Bostadsområde
Över hälften av respondenterna i Östdanmark bor i en storstad, och endast ett fåtal bor i en by eller på landsbygden. I Skåne ser bilden annorlunda ut, eftersom respondenterna är relativt jämnt fördelade på storstad, mindre städer samt by eller landsbygd. Allra minst andel bor i en förort.

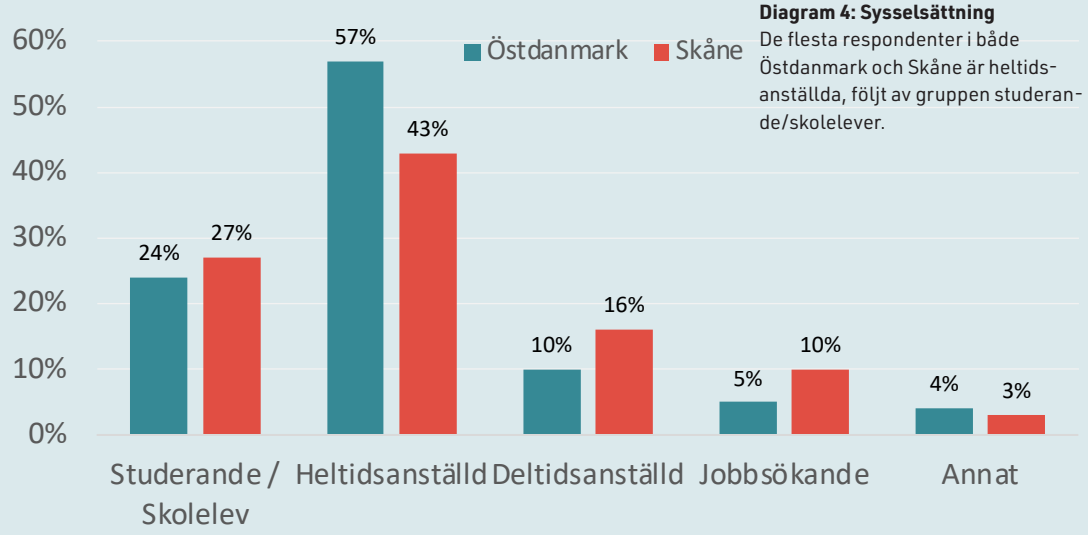
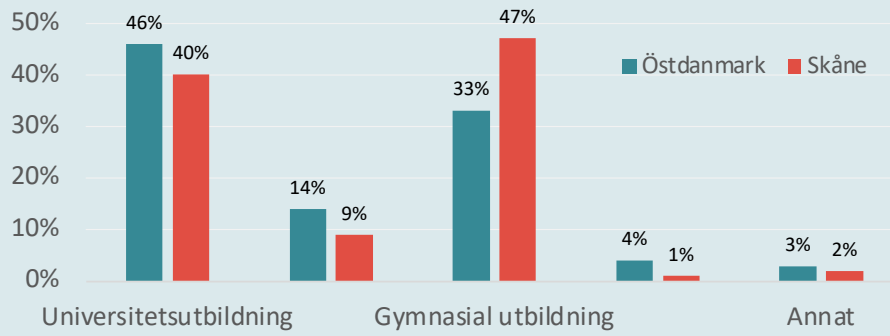

Diagram 4: Sysselsättning
De flesta respondenter i både Östdanmark och Skåne är heltidsanställda, följt av gruppen studerande/skolelever.

Diagram 5: Utbildning
I Skåne har de flesta respondenter en gymnasial utbildning, följt av universitetsutbildade som högsta uppnådda utbildning, medan det i Östdanmark är tvärtom. Den tredje största utbildningsgruppen är yrkesutbildning, följt av respondenter som har genomfört grundskolan som högsta nivå.

ANALYS

Vana pendlare mer positiva till pendling

I detta avsnitt presenteras resultaten av enkätundersökningen. Först ges en övergripande bild av unga människors pendling över Öresund. Därefter går vi på djupet med de fördelar, nackdelar och möjligheter som framträder för ökad pendling för den unga befolkningsgruppen.

Danskarna pendlar mest

Den första figuren visar fördelningen av pendling med fokus på såväl pendlarerfarenhet som pendlarfrekvens. Om vi först tittar på pendlarfrekvens pendlar 18 procent av de tillfrågade danskarna varje dag över Öresund, medan samma sak bara gäller 13 procent på den svenska sidan. Flest pendlar dock varje vecka snarare än varje dag. Vad gäller pendlarerfarenhet kan vi se att en majoritet av de tillfrågade danskarna (54 procent) svarar att de aldrig har pendlat, medan detta bara gäller 42 procent av de tillfrågade svenskarna. Samtidigt har fler svenskar än danskar tidigare pendlat, men har nu slutat.

BESÖK OCH PENDLING: danskarna pendlar mest, medan många svenskar tidigare har gjort det. Danskarna pendlar oftare, men normen är en form av veckovis flex.

Diagram 6: Pendlarerfarenhet

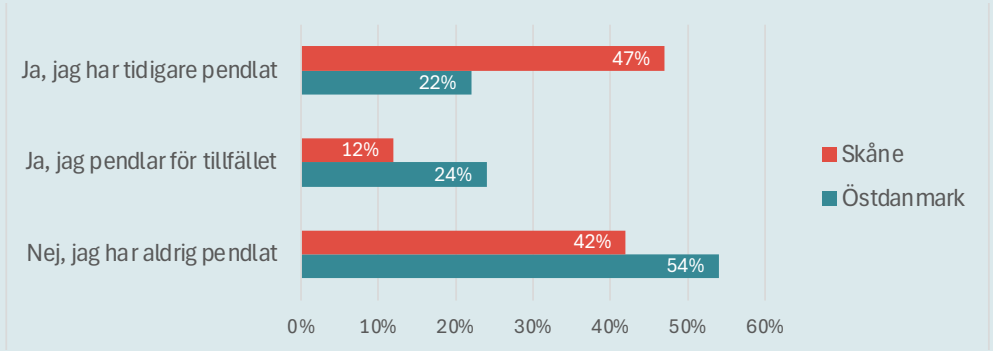
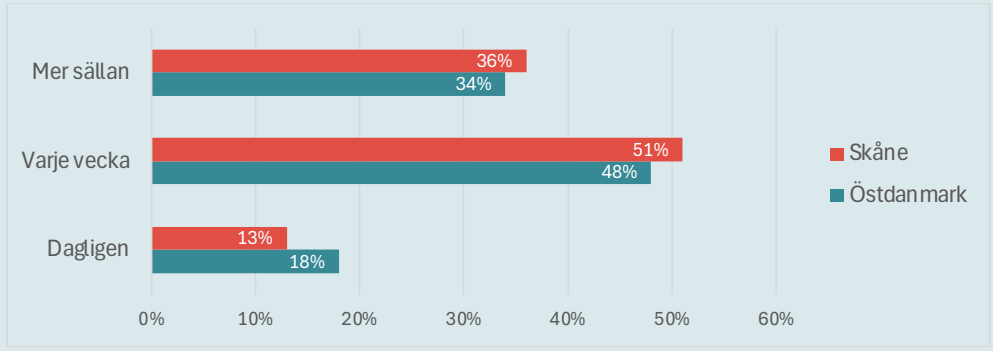

Diagram 7: Pendlarfrekvens

Marie Borup gränspendlar mellan Malmö och Köpenhamn

INTERVJU

Danmark och Sverige är en naturlig del av vardagen

Jobbmöjligheter i Danmark och starka band till Sverige får 20-åriga Marie Borup att pendla över Öresund. För henne är Köpenhamn en naturlig del av vardagen och en plats med möjligheter till både utbildning och arbete.

Marie har en ingående kännedom om Öresundsregionen. Hon är född i Köpenhamn, men har bott hela sitt liv i Malmö och behärskar både danska och svenska. Det kan delvis vara en del av förklaringen till att hon upplever regionen som en sammanhängande arbetsmarknad med möjligheter till en internationell karriär som hon drömmer om.

– Jag vill jättegärna ha en nordisk karriär.

Men Marie är också en av de cirka 23 000 invånarna på den svenska sidan av sundet som dagligen pendlar till Danmark. Här läser hon enstaka kurser i Köpenhamn, som hon vill använda för att kunna söka in på drömutbildningen International Business & Politics på Copenhagen Business School.

Möjligheterna i Köpenhamn väger upp resekostnaden och restiden

För Marie är tågresan mellan Malmö och Köpenhamn inget som påverkar henne nämnvärt. Ändå är restiden och priset på transporten de två faktorer som är de största nackdelarna med att gränspendla enligt Marie.

– Det har verkligen varit skönt med halva priset på månadsbiljetterna för unga, men nu går det ju snart tillbaka till normalpris.

Samtidigt väger möjligheterna med att vara i en storstad som Köpenhamn upp, till exempel kulturlivet. Det är det, och att stora delar av hennes vänkrets och familj är bosatta i Sverige, som gör att Marie fortsatt vill gränspendla om hon kommer in på CBS.

– Det är viktigt för mig att hålla fast vid både den svenska och den danska delen, och det är också därför jag fortfarande vill fortsätta med den här formen av pendling.

Hon pekar också på de många möjligheter som finns och som gör det mer attraktivt för nordiska studerande att söka studier i Köpenhamn som svensk. Till exempel att man kan använda sitt eget språk för att söka in på en utbildning och ta en examen i ett annat nordiskt land.

Vännerna har svårt att hitta jobb i Malmö

Både Marie Borup och flera av hennes vänner har haft svårt att hitta jobb i Malmö.

– Jag har till exempel sökt ett deltidsjobb på Malmö Arena och fick avslag, eftersom mer än 1 000 personer hade sökt det.

Det var därför hon för flera år sedan sökte jobb i Danmark och började gränspendla. Hon sökte arbete på IKEA och fick först avslag i Hyllie, Malmö, och i Köpenhamn, men i IKEA Taastrup fanns det plats. Trots att avståndet till jobbet blev längre var det inget som påverkade Marie nämnvärt, för hon var bara glad över att få ett arbete.

– Jag har fått många avslag i Malmö, så jag tänkte söka i Danmark, och då var det inte så viktigt vad det var och var det låg, säger hon.

Danska pendlare bor ofta i Köpenhamn

Om vi vänder blicken mot vilka det är som aktivt pendlar, och hur, kan vi se flera intressanta mönster. För det första framgår det att största delen av pendlarna från dansk sida (35 procent) bor i en storstad (Köpenhamn), medan största delen av svenskarna pendlar från förorterna. Bara 16 procent av de tillfrågade danskarna pendlar från förorterna och ännu färre danskar (10 procent) pendlar från en mindre stad. Omvänt kommer hela 26 procent av de svenska pendlarna från en förort, medan 9 procent kommer från en mindre stad.

Skillnaderna mellan Köpenhamn och Skåne kan förklaras med skillnaderna mellan storstad och inte storstad, men siffrorna visar dock också att pendling inte är en aktivitet som många danskar utanför Storköpenhamn ägnar sig åt, även om transportmöjligheterna är tillgängliga. Analysen visar också att 45 procent av danskarna föredrar att pendla med bil, medan detsamma bara gäller 29 procent av svenskarna.

RESOR OCH PENDLING: det är framför allt danska heltidsanställda män över 25 från storstaden som pendlar. I Sverige är det oftare män från förorterna. Generellt pendlar danskarna oftare med bil än svenskarna.

Diagram 8: Pendlarandel

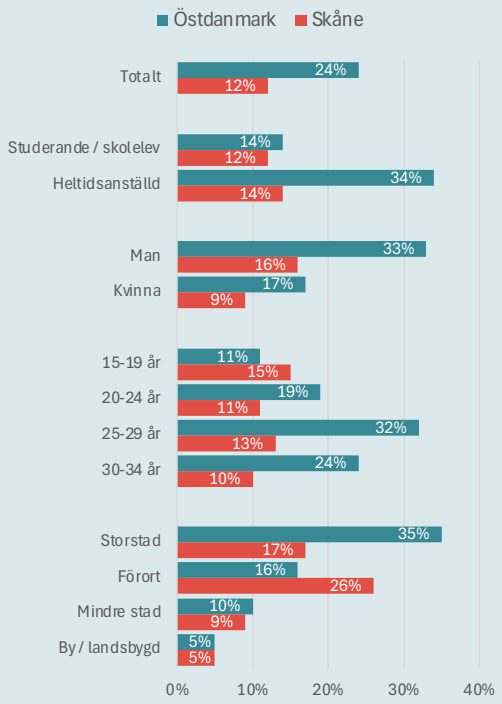
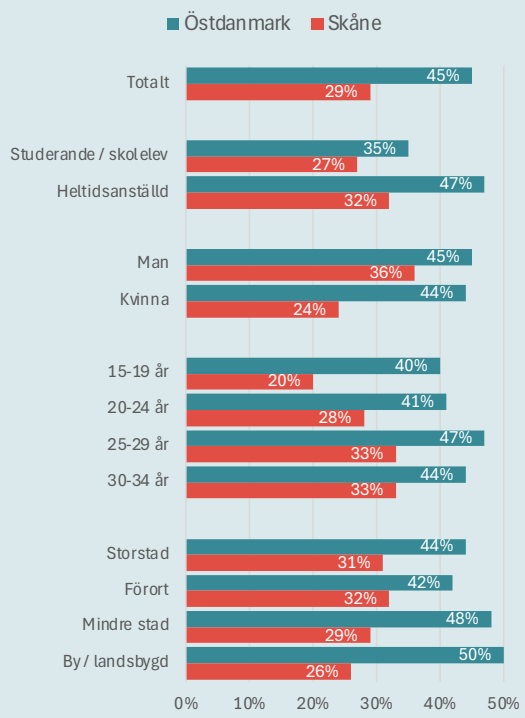

Diagram 9: Pendlar med bil

De som aldrig har pendlat är mer negativa

Trots att rörlighet ofta förutsätts av de politiska beslutsfattarna visar forskningen att pendling beror på om potentiella pendlare bedömer att de kan uppnå en fördel genom att pendla, till exempel i form av förbättrad livsstil (King, 2017). Om vi därför tittar på i hur stor utsträckning pendling upplevs som attraktivt kan vi börja skapa oss en bild av om pendling upplevs som en förbättring, en nödvändighet eller något som helst bör undvikas.

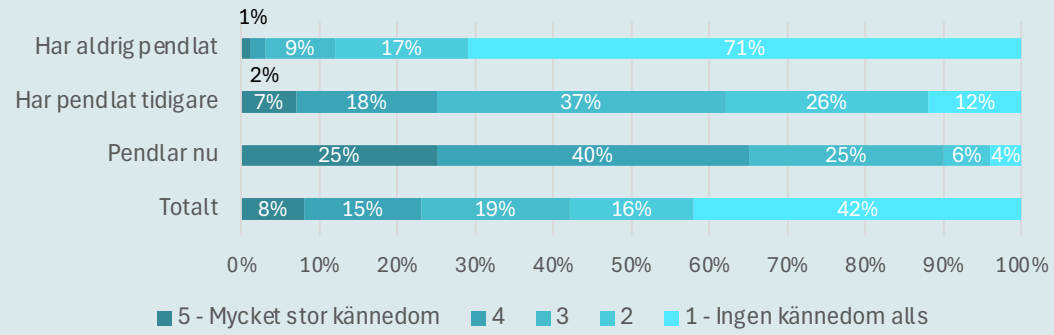
Av figuren kan vi se att sammanlagt 56 procent av de tillfrågade danskarna upplever att pendling bara är lite eller inte alls attraktivt. Detsamma gäller 53 procent av svenskarna, även om färre svenskar (11 procent) än danskar (21 procent) inte alls tycker att pendling är attraktivt. Bland personer som aktivt pendlar är bilden dock mycket annorlunda och övervägande positiv. Hela 79 procent av de pendlande danskarna upplever pendling som synnerligen attraktivt, medan detsamma gäller 64 procent av

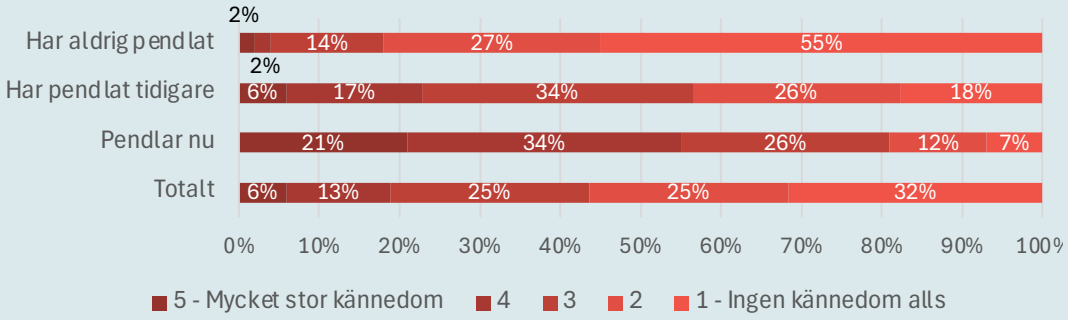
svenskarna. Personer som aldrig har pendlat har på båda sidor av Öresund den mest negativa bilden av pendling, och särskilt många danskar (37 procent) upplever inte pendling som attraktiv alls.

INSTÄLLNING TILL ATT PENDLA: Har man aldrig pendlat har man inledningsvis en stor barriär mot att prova det – men när erfarenheten väl bildas tycker både danskar och svenskar att det är attraktivt

Attraktiviteten med att gränspendla bland boende i Östdanmark

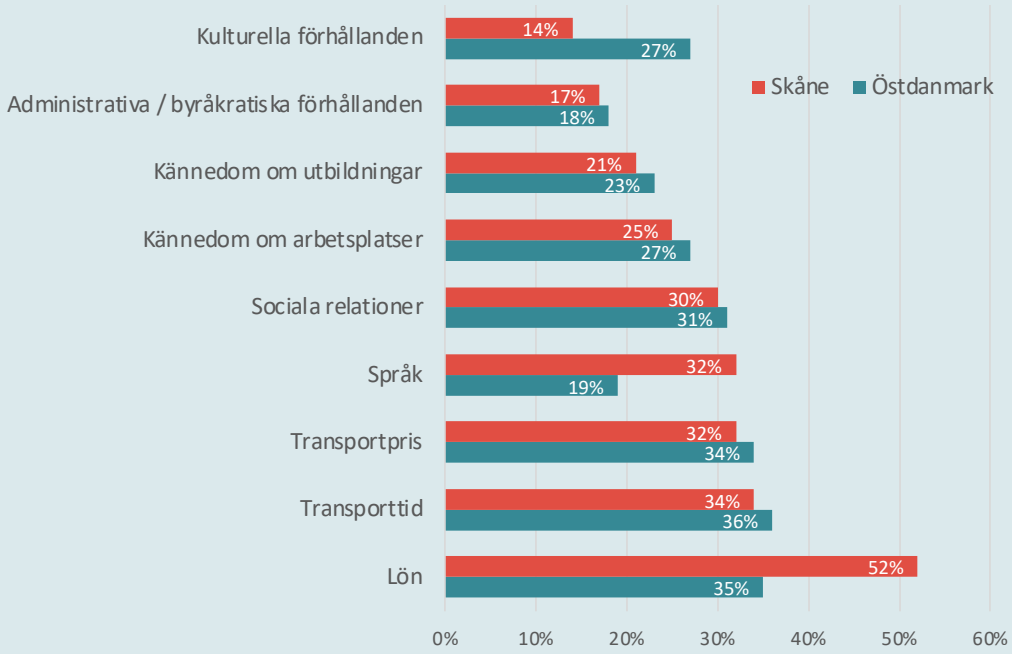

Attraktiviteten med att gränspendla bland boende i Skåne

Svenska pendlare är i hög grad drivna av lönen i Danmark, medan danskarnas motivation är mer nyanserad och särskilt skiljer sig åt vad gäller kulturella förhållanden

Diagram 12: Faktorerna med störst betydelse för pendling

Lönen är viktigast för svenskar

Om vi tittar närmare på orsaker till att pendla finner vi inga skillnader mellan danskar och svenskar. För de flesta svenska pendlare handlar det framför allt om lön, vilket också bör ses i ljuset av styrkeförhållandet mellan den danska och den svenska kronan. För danskarna handlar det om lön, transporttid och transportpris, men även svenskarna fokuserar på transporttid och pris samt på betydelsen av språket. För danskarna finns ett stort fokus på kulturella förhållanden, medan detta inte betyder lika mycket sett från svensk sida.

Många efterfrågar lägre priser över Öresund

De föregående figurerna har visat att ganska många både danskar och svenskar i den yngre befolkningsgruppen pendlar över Öresund antingen dagligen eller varje vecka. Samtidigt har figurerna visat att både danskar och svenskar har förbehåll mot att pendla samt att frågor om transporttid och transportpris är väsentliga för pendlare på båda sidor av Öresund.

Om vi utgår från den bakgrunden och tittar på möjligheterna att förbättra pendlingen över Öresund för 15- till 34-åringar, råder det i högre grad enighet på båda sidor av Öresund. Således pekar både flest danskar och flest svenskar på lägre priser över Öresund som det absolut bästa sättet att förbättra pendlingen. Både danskar och svenskar efterlyser också utökad ungdomsrabatt samt tätare tågavgångar. En del danskar efterlyser dock också bättre information om jobb- och utbildningsmöjligheter på andra sidan Öresund, medan detta i mindre grad är i fokus hos unga svenskar.

FÖRBÄTTRING AV PENDLINGEN: Förutom pris som det primära fokuset efterfrågas fler avgångar, snabbare transport och stabilare drift – danskarna efterfrågar i något högre grad än svenskarna information om jobb- och utbildningsmöjligheter

Diagram 13: Respondenternas förslag till förbättring av gränspendling för unga bland boende i Östdanmark

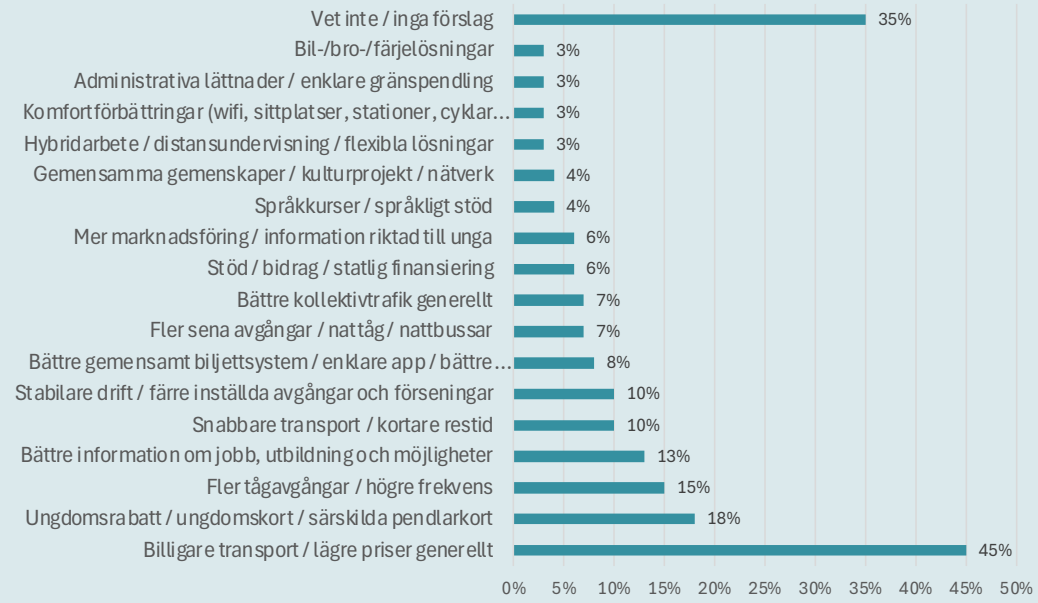
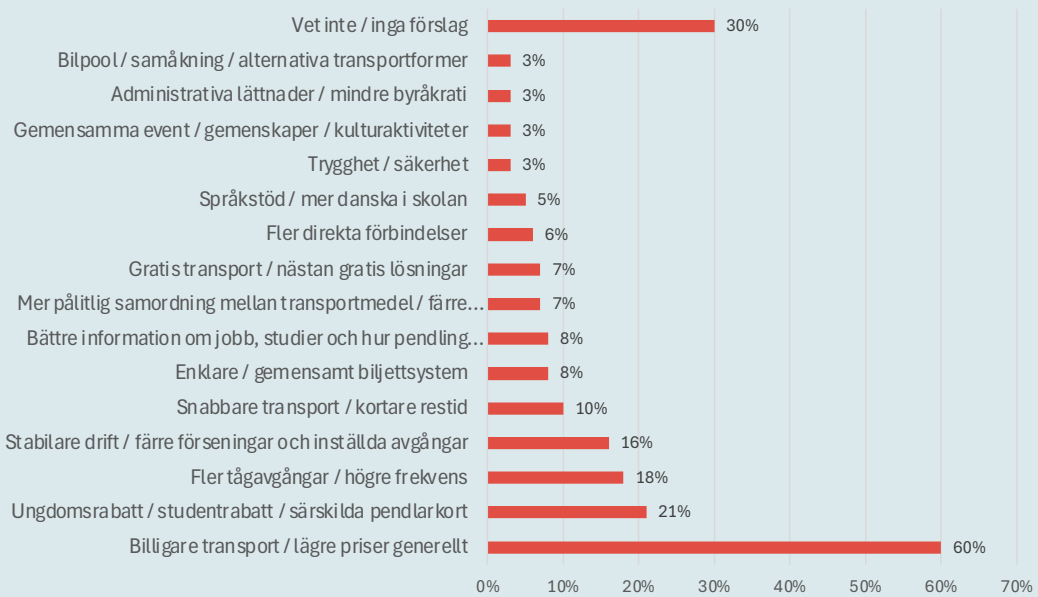

Diagram 14: Respondenternas förslag till förbättring av gränspendling för unga bland boende i Skåne

Få känner till arbetsplatser på andra sidan Öresund

Undersökningen visar att det överlag finns mycket svag kännedom om arbetsplatser på andra sidan sundet. Detta gäller både för danskar och svenskar, även om de senare uppfattar sig ha något mer kännedom. Bara var femte svensk eller dansk har kännedom som är ganska god eller mycket god. 71 procent av danskarna har ingen kunskap alls, jämfört med 55 procent av svenskarna. Undantaget är förstås de som är nuvarande pendlare där kännedomen är avsevärt högre. Ur ett kommunikationsperspektiv innebär detta att arbetsplatser – företag, offentliga organisationer och andra aktörer – behöver öka sin synlighet på andra sidan sundet. Detta i sig kommer inte nödvändligtvis att leda till beteendepåverkan i form av ökad pendling, men utan basal kännedom är det mycket svårt att nå dit på sikt.

KUNSKAP OM ARBETSMARKNAD OCH UTBILDNING: Kännedom om arbetsplatser är en enorm barriär i båda länderna bland dem som inte har pendlarerfarenhet

Diagram 15: Kännedomen om arbetsplatser i Skåne bland boende i Östdanmark

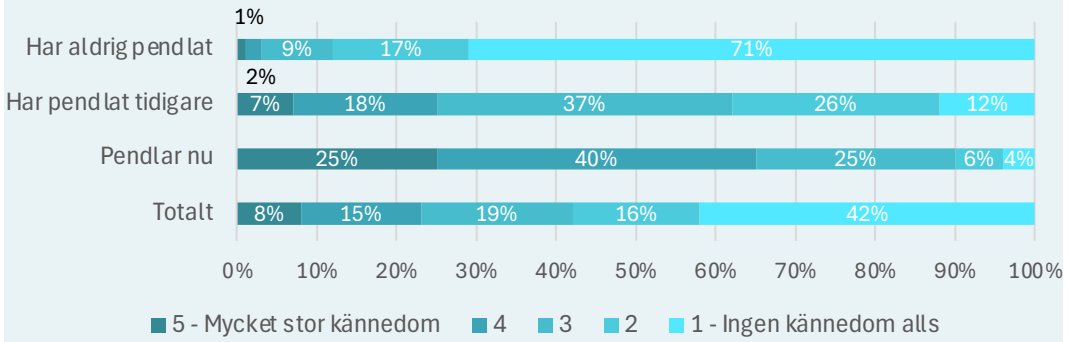

Diagram 16: Kännedomen om arbetsplatser i Östdanmark bland boende i Skåne

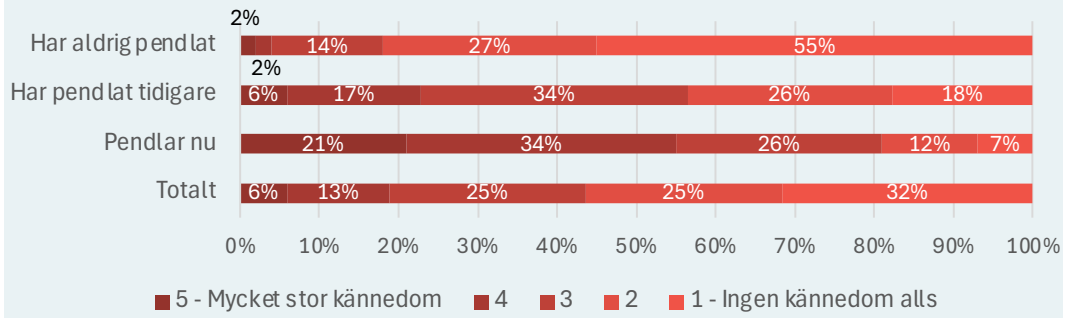

FOTO: SIMON SJÖSTRÖM

Morris Strömberg har fått vännerna att börja jobba över sundet

För två år sedan började Morris Strömberg, 21 år, arbeta i Köpenhamn som kock. Nu har han blivit säkrare på språket, trivs med att komma bort från Malmö ibland och tipsar sina vänner om att även de borde söka jobb i Danmark.

Kockjobbet på restaurangen Nyhavn 14 har Morris Strömberg haft sedan i juni, men sitt första jobb på en annan restaurang inom företaget fick han redan för drygt två år sedan. Däremellan har han hunnit arbeta på ytterligare restaurang i samma kedja.

– Jag ville ha ett jobb och det var lite svårt att hitta ett i Malmö. Så jag snackade runt med alla kompisar och då var det en som kunde få in mig i Köpenhamn. Det var lite tur, men det har gått bra, säger han.

Från början trodde han att språket skulle vara enkelt att komma in i.

– Men nästan alla unga danskar byter till engelska när man pratar med dem, så det gjorde det svårt att börja prata danska. När jag bytte restaurang första gången började jag prata danska och folk svarade på danska också, så då fick jag chansen att utvecklas. Efter det har det gått rätt smidigt, med bara några små missförstånd.

Förutom lönen och att det är lättare att hitta jobb i Danmark tycker Morris Strömberg att det är en fördel att komma in till Köpenhamn när han ska jobba.

– Jag gillar väldigt mycket att komma till en helt ny miljö och träffa helt nytt folk. Köpenhamn är en öppen stad överlag, och det är skönt att få den lilla brytningen. Malmö är också väldigt öppet och bra, men det är skönt med miljöskiftet, säger han.

Morris Strömberg påpekar att anställningstryggheten är lägre i Danmark än i Sverige, men ser det inte som något stort problem. Den största nackdelen med att jobba i Danmark är i stället tågförseningarna, menar han.

– På fredagar jobbar jag med min chef och hälften av gångerna har jag kommit för sent. Det är oturligt, men säger också något om mängden förseningar. Men jag gillar samtidigt att pendla. Det är skönt att bara sitta ner efter att jag jobbat och jag hinner vakna upp på morgonen.

Numera tipsar han gärna sina vänner om att jobba i Köpenhamn och flera av dem har tagit fasta på rådet.

– Två kompisar fick jag in på den andra restaurangen jag jobbade på. Så det blev två helt nya personer till den danska jobbmarknaden. Det som alltid är den största frågan man får är att det kostar ganska mycket att pendla till Danmark. Men man får skatteavdrag, och efter det blir kostnaden bara någon hundralapp mer än ett busskort i Malmö.

Stora företag är mest kända

Vilka arbetsplatser är då mest kända över sundet? Här har endast de som svarade att de hade någon form av kännedom svarat, dvs. de som svarade att de helt saknade kännedom ingår inte. Trots detta svarade 32 procent av danskarna och 42 procent av svenskarna att de inte kände till någon konkret arbetsplats. Respondenterna ombads nämna de tre arbetsplatser de hade ”top of mind”. Bland svenskarna är Novo Nordisk den arbetsplats som är mest känd – en tredjedel av svenskarna har kännedom om detta företag. Därefter hamnat CPH Airport (23%), AP Möller/Maersk (20%) samt handelsbolag (Netto etc) (17%). Bland danskarna är IKEA mest känt – 37 procent nämner detta företag. Därefter hamnar Tetra Pak (20%), universiteten (17%), Alfa Laval (11%) och Axis (11%). Mindre förvånande är det stora arbetsplatser med lång historia som är mest kända.

IKEA och Novo Nordisk toppar kännedomen, med en svans av olika mindre kända arbetsplatser

Diagram 17: Specifika arbetsplatser som unga bosatta i Östdanmark känner till i Sverige

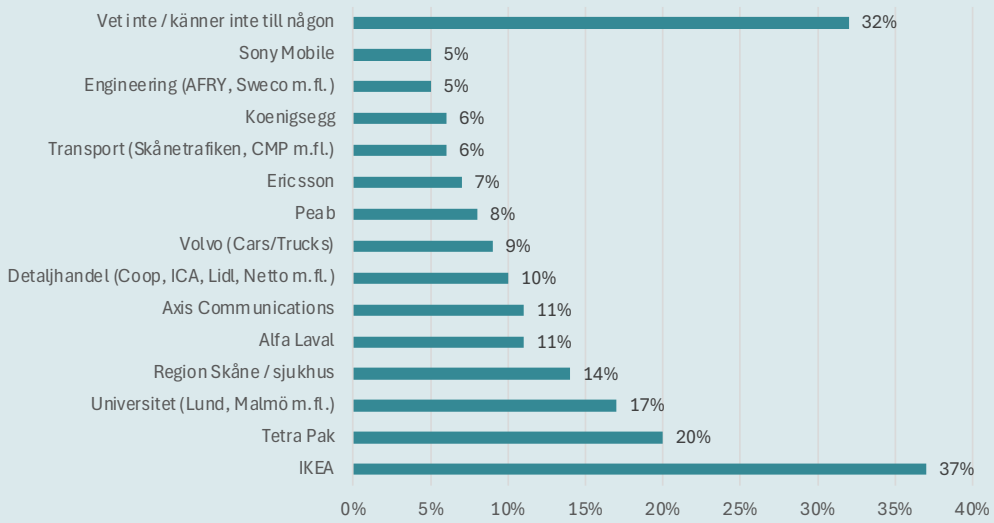
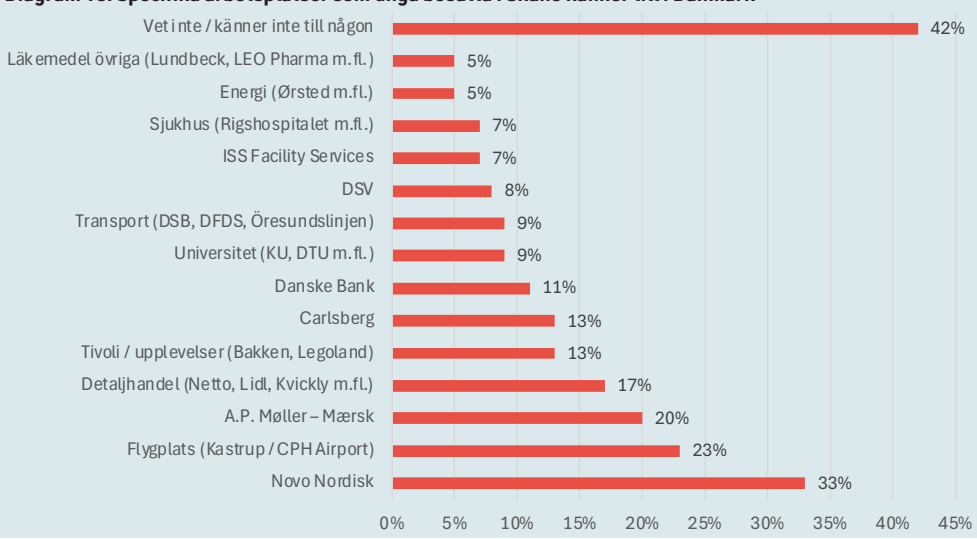

Diagram 18: Specifika arbetsplatser som unga bosatta i Skåne känner till i Danmark

Emma pendlar över Öresund för jobbet: ”Fler unga bör göra detsamma”

Det finns fler möjligheter på andra sidan Öresund än vad många unga är medvetna om. Det anser 29-åriga Emma Andersson, som i fyra år har pendlat från Malmö till sitt arbete i Örestad och efterlyser bättre information om gränspendling.

Tre dagar i veckan tar 29-åriga Emma Andersson tåget från Malmö till Örestad. Där arbetar hon som product availability coordinator på det danska huvudkontoret för den globala livsmedels- och godisjätten Mars.

Emma är van vid att gränspendla, något hon har gjort i fyra år. För henne handlar gränspendling först och främst om arbete, men också om att få tillgång till fler möjligheter över hela Öresundsregionen.

– Genom att gränspendla får man tillgång till fler möjligheter och ett större utbud av både jobb och studier.

Täta tågavgångar gör resan smidig

En av de största fördelarna med att pendla mellan Malmö och Köpenhamn är enligt Emma att tågen går så ofta att väntetiden sällan blir lång.

– Om man missar ett är det bara att ta nästa. Ett plus är att man får den fina havsutsikten över bron!

Ändå är det inte ren idyll att korsa sundet med tåget, som ofta kan vara försenat eller helt inställt. Något annat är också internet på tåget, som inte heller alltid fungerar.

– Men det är inte något särskilt stort problem, eftersom man bara kan läsa en bok eller lyssna på musik.

Unga saknar kunskap om hur lätt det är

Emma är övertygad om att unga människor inte har tillräckligt med kunskap om hur lätt det praktiskt är att få ett arbete eller bli antagen till en utbildning i grannlandet. Många ser kanske inte gränspendling som en möjlighet, eftersom de tänker att det är omständligt att komma igång och att man är ensam i processen. Det trodde Emma också själv innan hon började pendla.

– Men så är det inte. Det tar naturligtvis tid att öppna ett bankkonto i Danmark om man bor i Sverige och att få koll på allt med lön och skatt. Men det finns tydligt beskrivna steg för hur man hanterar det.

Hon tror att informationen och sättet man talar om gränspendling på är avgörande för att få fler unga att få upp ögonen för möjligheterna på andra sidan sundet.

– Jag skulle göra det tydligt hur man hittar jobb och utbildningar, och vilka jobb- och studieportaler som finns i Danmark och Sverige. Jag skulle sprida budskapet, undvika att prata ner pendlingen, och i stället kommunicera bättre om möjligheterna och om att vara öppen för allt det som gränspendlingen ger tillgång till.

Emma Andersson gränspendlar mellan Malmö och Örestad

FOTO: PRIVAT

Lunds och Köpenhamns universitet är mest kända

Universitet, högskolor och andra utbildningsinstitutioner har skiftande kännedom både på danska och svenska sidan, men jämfört med andra arbetsplatser så är kännedomen avsevärt högre. Detta gäller särskilt de större universiteten i Lund och Köpenhamn, men också Malmöuniversitet och DTU (Danmarks Tekniske Universitet) hamnar över 30 procents kännedom. Kännedomen för Lunds universitet är egentligen ännu högre då både Lunds Tekniska Högskola och Campus Helsingborg, som tillsammans hamnar på 18 procents kännedom, också nämns som egna organisationer. I Danmark är Copenhagen Business School känt av 25 procent av de svenska respondenterna.

De 2–3 stora universitetsinstitutionerna i varje land är bäst kända, och därefter är kännedomen ganska minimal bland övriga utbildningsställen

Diagram 19: Specifika utbildningsställen som unga bosatta i Östdanmark känner till i Sverige

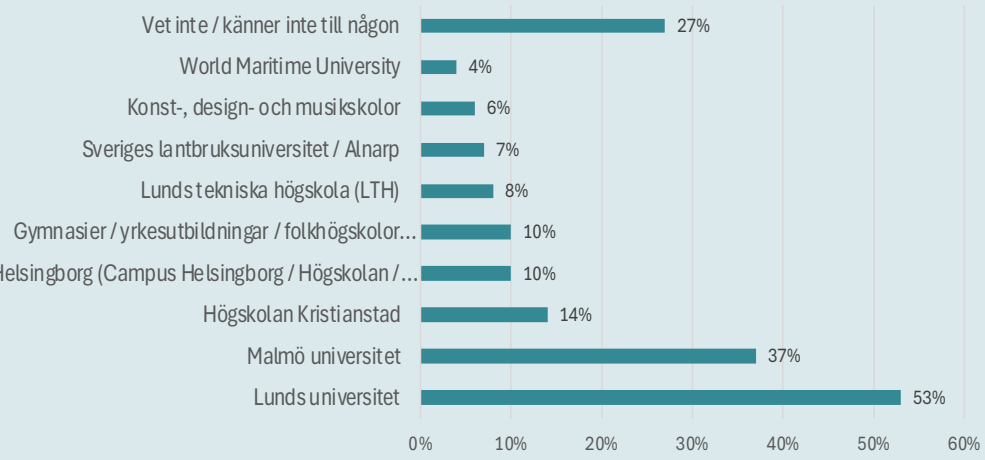
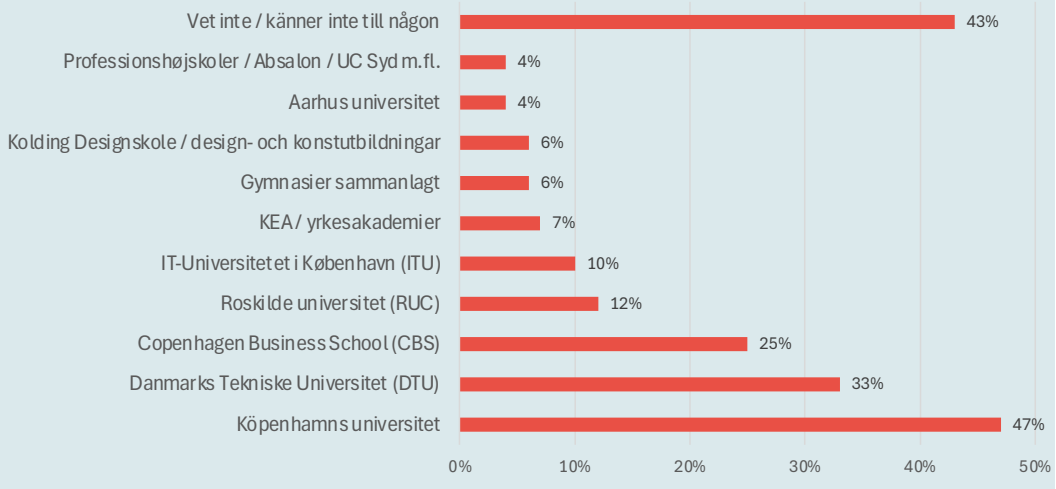

Diagram 20: Specifika utbildningsställen som unga bosatta i Skåne känner till i Danmark

De heltidsanställda är mer upplysta än de studerande, både om arbetsplatser och om utbildningsställen. Danska män i storstaden sticker ut mest

Diagram 21: Ungas kännedom om arbetsplatser i grannlandet baserat på området de bor i samt deras ålder, kön och yrke i Skåne och Östdanmark

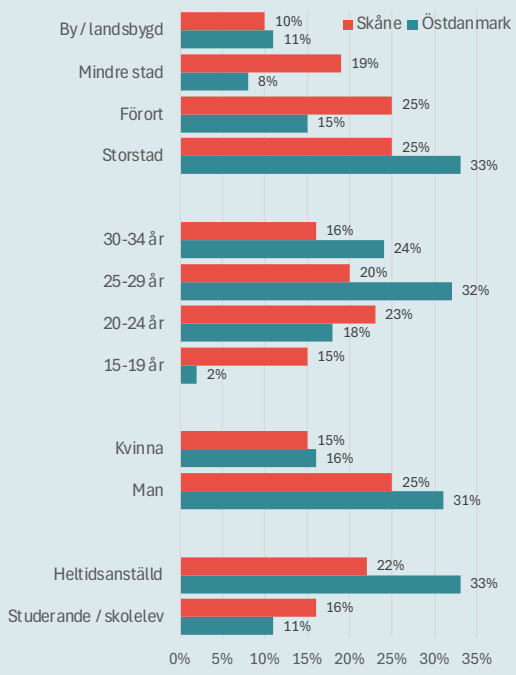
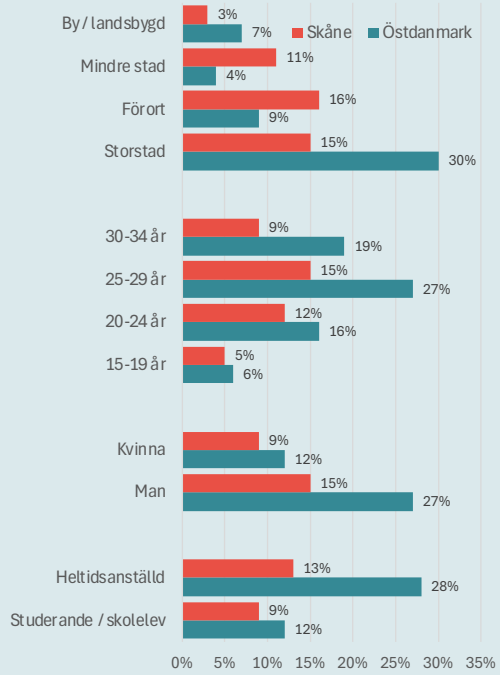

Diagram 22: Ungas kännedom om utbildningsställen i grannlandet baserat på området de bor i samt deras ålder, kön och yrke i Skåne och Östdanmark

Unga män har större kännedom om arbetsplatser och lärosäten i grannlandet

Det finns förstås skillnader mellan olika gruppers kännedom och kunskap om arbetsplatser och utbildningsinstitutioner över sundet. Danska heltidsanställda män i åldern 25–29 år som bor i en storstad är mest upplysta både när det gäller arbetsplatser och utbildningsinstitutioner i Sverige. På den svenska sidan är det också heltidsanställda män, aningen yngre och boende i mindre städer som har mest kännedom. Studenter har överlag mycket låg kännedom. Resultatet kan troligen delvis förklaras med att befolkningsspridningen är olika i Östdanmark (med metropolen Köpenhamn) och Skåne. Men man kan onekligen fråga sig varför män har mer kännedom än kvinnor, eller anser sig ha det. Att studenter har låg kännedom är en utmaning, då denna grupp har mycket att vinna på att se Öresundsregionen som en gemensam arbetsmarknad.

Uppskattar varandras länder och folk

Men vad tycker då danskar och svenskar om varandra? Finns det en ömsesidig kärlek eller en negativ syn på varandra? Det är vanligt att befolkningar i grannländer är särskilt kritiska mot varandra. Kritik som ofta bygger på historiska konflikter, kulturella

stereotyper, tävlan i idrott och skämt om varandra. Undersökningen visar att de positiva attityderna dominerar över sundet åt båda håll. Ungefär 65 procent av både svenskar och danskar anser att grannlandet är attraktivt att resa till. Strax över hälften av danskarna och svenskarna tycker att de andra är trevliga eller dejliga. 22 procent av danskarna instämmer i att svenskarna är tråkiga och inte intressanta; bland svenskarna anser 15 procent detsamma om danskarna. Undersökningen förstärker bilden av ganska låg kännedom. Bland danskarna anser sig bara 35 procent ha god kunskap om näringsliv och politik i Sverige; något fler (40 procent) har kunskap om kultur, idrott och nöjesutbud på andra sidan. Bland svenskarna är kännedomen ännu lägre – bara 22 procent anser sig ha god kunskap om politik och näringsliv i Danmark och 35 procent om kultur, idrott och nöjesutbud.

KUNSKAP OM SAMHÄLLE OCH KULTUR: Det råder bred enighet om att grannlandet är ett attraktivt resmål och ett behagligt folk. Samhällskunskapen är sparsam i båda länderna, och språket är en barriär, särskilt för svenskarna

Diagram 23: Ungas hållningar till grannlandets samhälle och kultur bland boende i Östdanmark

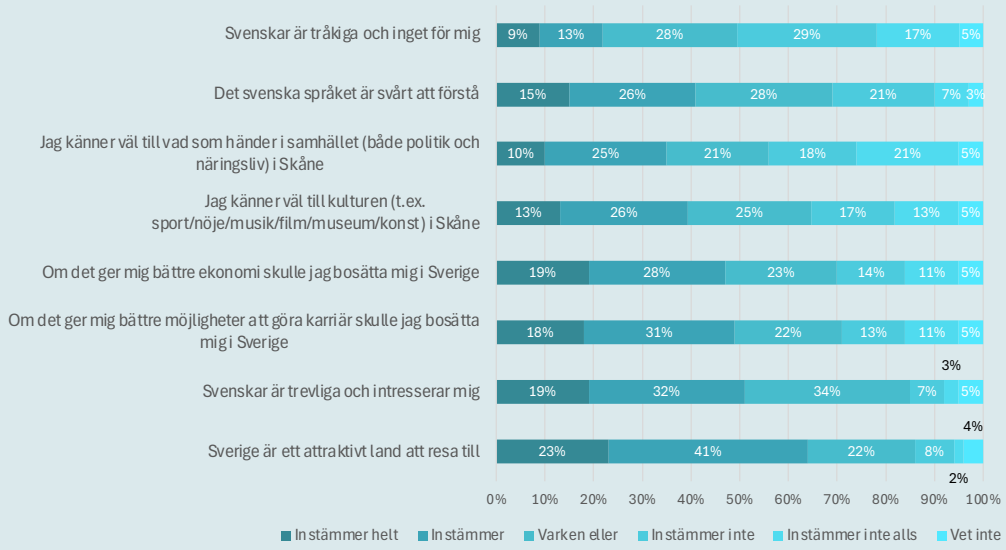
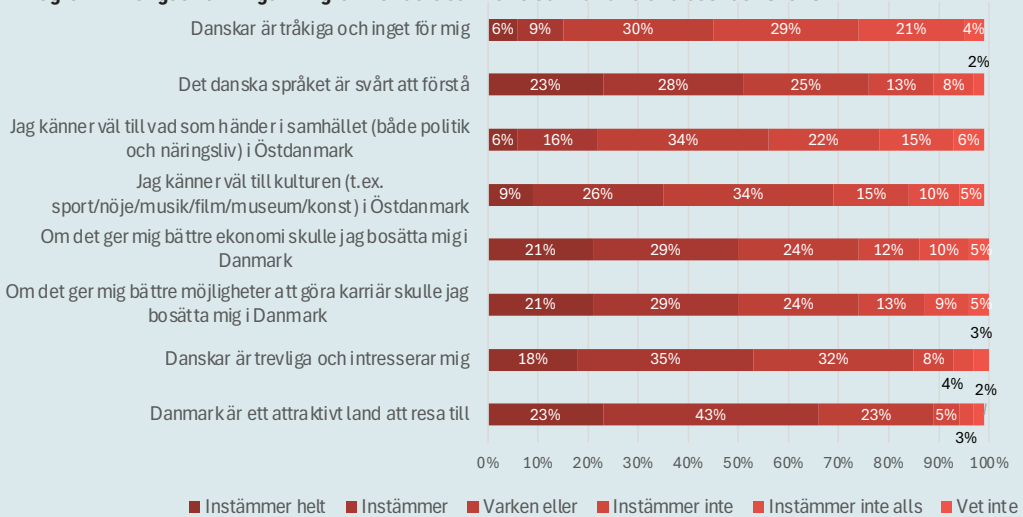

Diagram 24: Ungas hållningar till grannlandets samhälle och kultur bland boende i Skåne

Sociala medier är den viktigaste källan

En viktig fråga är vilka medier och källor som de yngre åldersgrupperna i Danmark och Sverige använder för att hämta information om arbetsmarknad eller utbildningsinstitutioner. Här finns tydliga skillnader mellan svenskar och danskar. Förenklat sammanfattat så vänder sig de flesta svenskarna till TikTok och Instagram medan danskarna använder Facebook eller digitala platsbanker. (Arbetsförmedlmningen eller kommersiella platser). Öresund Direkt samt Öresundsinstitutets webbplatser används av cirka tio procent av både danskar och svenskar. Svenskarna är mer aktiva på sociala medier än danskarna, som är något mer fokuserade på traditionella medier. Men sociala medier är överlag den viktigaste informationskällan för alla. Det finns alltså mönster i medieanvändningen, men denna är ganska diversifierad vilket innebär att för den som vill nå de unga potentiella pendlarna så krävs en ganska bred medievalsstrategi.

KUNSKAP OM ARBETSMARKNAD OCH UTBILDNING: Sociala medier är oftare en källa i Sverige, där särskilt TikTok sticker ut

Diagram 25: Ungas källor till informationsinhämtning om arbets- och utbildningsmarknaden i Skåne bland boende i Östdanmark

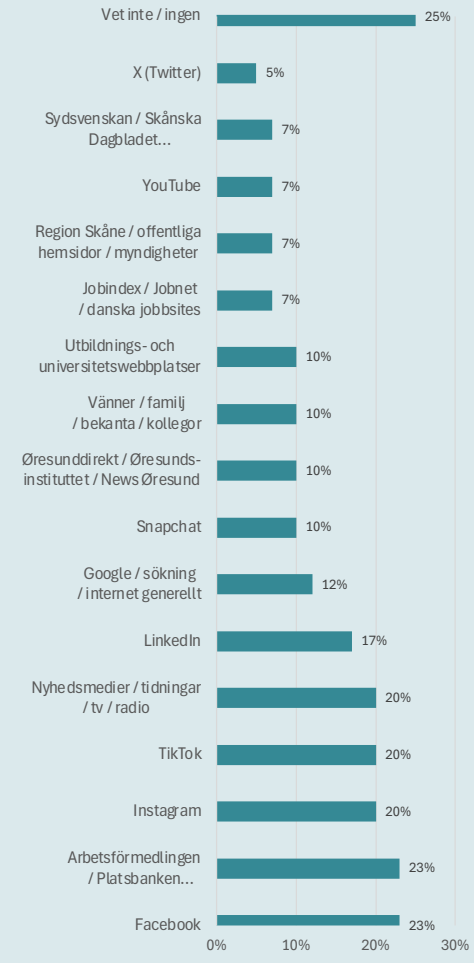
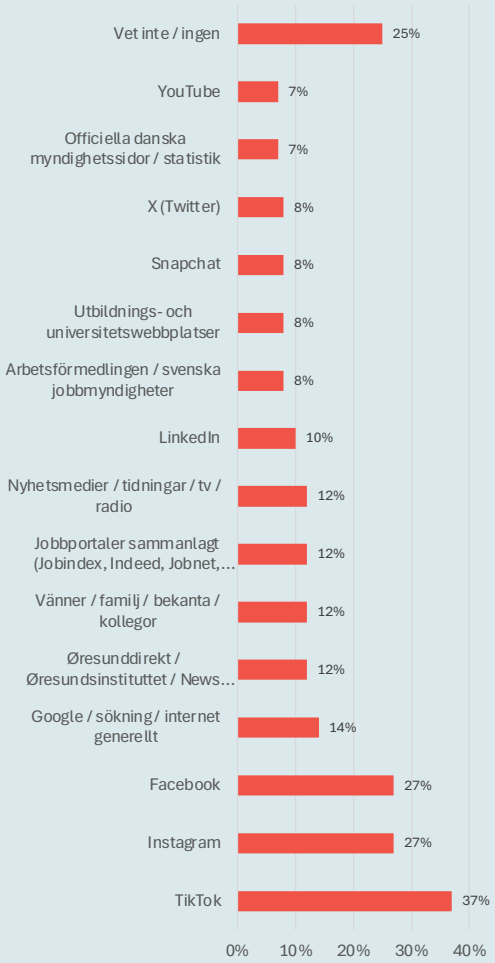

Diagram 26: Ungas källor till informationsinhämtning om arbets- och utbildningsmarknaden i Östdanmark bland boende i Skåne

Obs: Frågan har bara ställts till dem som svarade på de 4 mediekategorierna.

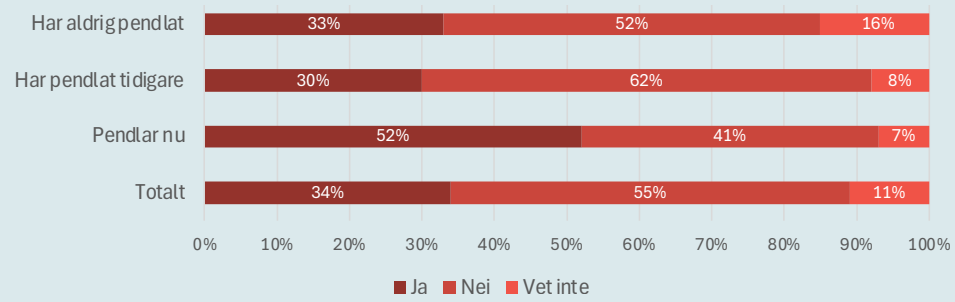
Aktiva svenska pendlare har svårare att förstå danska än dem som aldrig pendlat

Språkets betydelse för integration ska inte underskattas. SOM-institutets seneste mätningar (Falkheimer & Gustafsson, 2017) har visat att den danska språkförståelsen hos svenskarna sjunkit genom åren. Framför allt är det den yngre åldersgruppen som inte anser sig förstå danska. Denna undersökning visar att språket fortfarande är en stor barriär i Öresundsregionen, mest för svenskarna. Särskilt svårt att förstå danska har faktiskt just de svenskar som är aktiva pendlare medan en tredjedel av dem som aldrig pendlat menar detsamma. Runt var tredje dansk tycker att det svenska språket är en barriär och här finns inga signifikanta skillnader mellan pendlare och icke-pendlare.

BARRIÄRER FÖR PENDLING: Språk är en större barriär för svenskar än för danskar – särskilt bland dem som faktiskt pendlar, som får bekräftat fördomen om det svåra danska språket

Diagram 27: Ungas hållning till grannlandets språk som en barriär bland boende i Östdanmark

Diagram 28: Ungas hållning till grannlandets språk som en barriär bland boende i Skåne

Danskar ser i högre grad kulturella hinder

I den sammanfattande värderingen av vilka barriärer som pendlarna anser vara störst finns det vissa skillnader. Praktiska och sociala barriärer dominerar för danskarna, ekonomiska och byråkratiska barriärer för svenskarna. Men det är inga stora skillnader och resultatet är överlag ganska svåranalyserat då samtliga barriärer rör sig på samma nivå. Intressant är dock att danskarna tycker att de kulturella barriärerna (som språk, normer) är ett större problem än svenskarna.

Praktiska och sociala barriärer är störst för danskarna, medan det ekonomiska väger tyngre för svenskarna

Diagram 29: Ungas hållning till barriärer de upplever vid pendling mellan Skåne och Östdanmark, bland boende i Östdanmark som pendlar nu

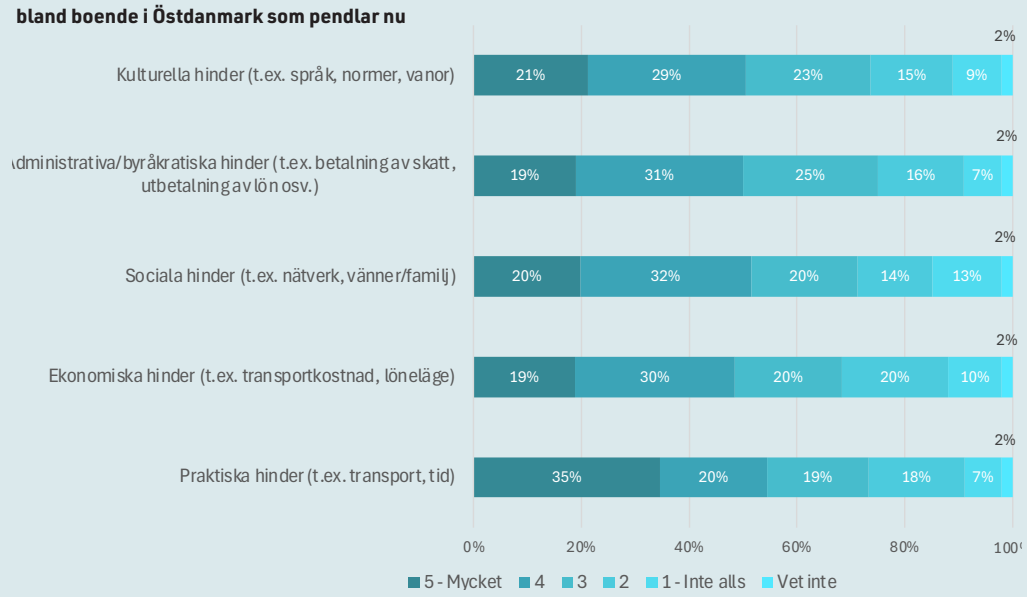
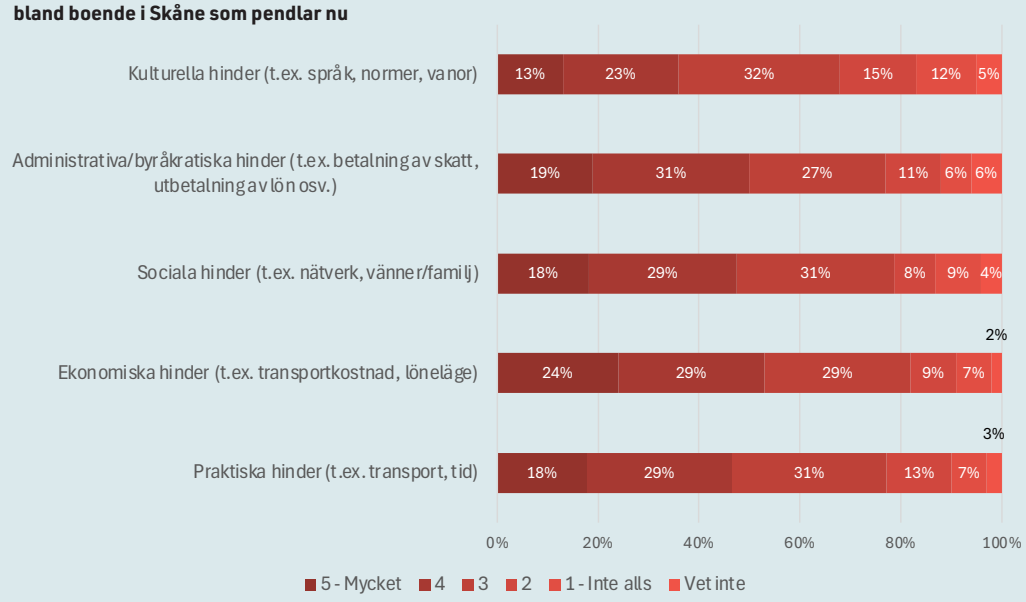

Diagram 30: Ungas hållning till barriärer de upplever vid pendling mellan Skåne och Östdanmark, bland boende i Skåne som pendlar nu

Om rapporten

Syftet med denna rapport är att ge en överblick över hållningar till gränspendling bland boende i Östdanmark och Skåne mellan 15 och 34 år. Den bygger på resultaten av en omfattande enkätundersökning med omkring 2 000 respondenter, genomförd av forskarna: Aske Kammer, lektor, Mads Kæmsgaard Eberholst, studielektor, och Mark Blach-Ørsten, professor, som alla tre kommer från Institut for Kommunikation og Humanistisk Videnskab vid Roskilde Universitet, samt Jesper Falkheimer, professor vid Institutionen för kommunikation vid Lunds universitet..
Rapporten bygger på omfattande research och insamling av fakta samt intervjuer med relevanta personer. Den ingår i kunskapsverktygslådan i EU-Interregprojektet Gränspendling med unga i fokus. Se strukturbilden på nästa sida.

Referenser

Øresundsinstituttet har varit i kontakt med de unga gränspendlare som förekommer i rapporten, via mejl, telefon eller personligen, för att säkerställa att de insamlade uppgifterna var korrekta.

INSAMLING AV FAKTA/INTERVJUER
Emma Andersson, gränspendlare
Marie Borup, gränspendlare
Morris Strömberg, gränspendlare

Andra källor

- Arp Fallov, M., Jørgensen, A., & Knudsen, L. B. (2013). Mobile Forms of Belonging. Mobilities, 8(4), 467–486. https://doi.org/10.1080/17450101.2013.769722
- Eberholst, M. K. (2018). Amplifying and changing news coverage in the Øresund region via transnational news agency. Effects of News Øresund (2013-2015). NORDICOM Review.
- Eberholst, M. K. (2020). Journalistik over Øresund: Et første blik på betydningen af et transnationalt nyhedsbureau i danske nyhedsmedier i Øresundsregionen. MedieKultur: Journal of media and communication research, 36(68), 042-065.
- Falkheimer, J. (2016). Place branding in the Øresund region: From a transnational region to a bi-national city-region. Place Branding and Public Diplomacy, 12(2), 160-171. https://doi.org/10. 1057/s41254-016-0012-z
- Falkheimer, J., Blach-Ørsten, M., Eberholst, M. K., & Möllerström, V. (2017). News Media and the Öresund Region. Nordicom Review, 38(1), 1-15. https://doi.org/10.1515/nor-2016-0041
- Falkheimer, J. & Gustafsson, N. (2017). Greater Copenhagen och mindre Öresund? I Andersson, U. (Red.) Slutna rum och öppna landskap. Sydsvenska SOM-studien. No. 69. Göteborg: Göteborgs universitet
- Jensen, O. B., & Richardson, T. (2018). Constructing a transnational mobility region-on the Öresund region and its role in the new European union spatial policy. In The Nordic Regions and the European Union (pp. 139-158). Routledge.
- King, R. (2017). Theorizing new European youth mobilities. Population, Space and Place, 24(1), e2117. https://doi.org/10.1002/psp.2117
- Metzger, J., & Olesen, K. (2017). The Region is Dead, Long Live the Region: The Øresund Region 15 Years after the Bridge. In Situated Practices of Strategic Planning: An International Perspective (pp. 67-83). Routledge.

Strukturbild över Interregprojektet »Gränspendling över Öresund med fokus på unga« genomförs av Øresunddirekt Sverige/Länsstyrelsen Skåne (lead partner), Øresunddirekt Danmark/Greater Copenhagen, Øresundsinstituttet, Region Skåne, Roskilde universitet samt Lunds universitet med stöd från Interreg ÖKS.

ØRESUNDS INSTITUTTET